

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Історичний факультет
Кафедра етнології та краєзнавства

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник декана з науково-педагогічної та
навчальної роботи

« 12 » 20 23 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Методика викладання історії у закладах вищої освіти
для студентів

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітньо-наукова програма:
вид дисципліни

03 Гуманітарні науки
032 Історія та археологія
другий (магістерський)
Сходознавство
обов'язкова

Форма навчання	Денна
Навчальний рік	2023/2024
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська
Форма заключного контролю	Іспит

Викладач: Коцур Анатолій Петрович, доктор історичних наук, професор кафедри етнології та краєзнавства

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» _____ 20__ р.
(підпис, ПБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» _____ 20__ р.
(підпис, ПБ, дата)

КИЇВ – 2023

Розробник: КОЦУР Анатолій Петрович, доктор історичних наук, професор, професор кафедри етнології та краєзнавства

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри етнології та краєзнавства

_____ (Валерій КАПЕЛЮШНИЙ)

Протокол № 13 від «18» травня 2023 р.

Схвалено науково-методичною комісією історичного факультету

Протокол від «22 червня» 2023 року № 3

Голова науково-методичної комісії
_____ (Наталія ТЕРЕС)

ВСТУП

1. Мета дисципліни – поглиблення, конкретизація змісту основних понять, ідей та закономірностей методики викладання історії, методів наукового аналізу; формування професійного мислення викладача історії; створити цілісне уявлення про різноманітні форми, методи та методики викладання історії.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

2.1. *Знати*: спеціальну історичну термінологію, категоріально-понятійний апарат, різноманітну гаму думок та поглядів, що існують в сучасній методиці викладання історії.

2.2. *Вміти*: реалізувати на практиці моделі проведення аудиторних та позааудиторних навчальних заходів.

2.3. *Володіти*: прийомами й методами забезпечення реалізації навчального процесу закладу вищої освіти згідно нормативних документів.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Розглядаються основні поняття, принципи, закономірності методики викладання історії як науки; процес педагогічної взаємодії між викладачем та студентами, основні етапи розвитку теорії і практики навчання історії; зв'язки між сучасними підходами до вирішення найактуальніших проблем теорії та практики навчання історії й передовими методичними системами минулого; взаємозв'язки між основними компонентами процесу навчання історії, які змінюються під впливом зовнішнього середовища; формування у студентів магістратури потреби у постійному вдосконаленні своєї методичної майстерності та стійкого інтересу до вивчення новітніх досягнень методичної науки і передової педагогічної практики.

4. Завдання (навчальні цілі): формування системи знань про методику викладання історії у закладах вищої освіти. У результаті вивчення дисципліни студент повинен *засвоїти* прийоми й методи викладацької майстерності; створити цілісне уявлення про різноманітні форми, методи й методики викладання історії, *вміти* орієнтуватися у методичному середовищі історичної науки, бути здатними брати участь у діалозі з питань методики викладання історичних дисциплін.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумко- вій оцінці з дисциплін и
Код	Результат навчання			
1.1	<i>Знати</i> термінологічно-понятійний апарат методики викладання історії.	лекція, самостійна робота	контрольна робота 1	5%
1.2	<i>Знати</i> основні види аудиторних занять.	лекція, самостійна робота	контрольна робота 2	5%
1.3	<i>Знати</i> форми й методи позааудиторної роботи.	лекція, самостійна робота	контрольна робота 1	5%
1.4	<i>Знати</i> критерії оцінювання пізнавальної діяльності студента.	лекція, самостійна робота	контрольна робота 2	5%

2.1	<i>Вміти</i> реалізувати на практиці особливості кредитно-модульної системи навчання.	семінар	усне опитування	8%
2.2	<i>Вміти</i> проводити семінарське заняття для студентів закладу вищої освіти.	семінар	усне опитування	8%
2.3	<i>Вміти</i> організувати самостійну роботу студентів ЗВО.	семінар	усне опитування	8%
2.4	<i>Вміти</i> організувати та проводити індивідуальні та групові консультації.	семінар	усне опитування	8%
2.5	<i>Вміти</i> оцінювати складові компоненти структури та методологічних прийомів лекційного заняття.	самостійна робота	усна рецензія	4%
2.6	<i>Вміти</i> застосувати набуті знання для підготовки й проведення самостійної лекції для студентської аудиторії.	самостійна робота	презентація	4%
2.7	<i>Вміти</i> проводити професіограму викладача історії.	лекція, семінар самостійна робота	іспит	20%
2.8	<i>Вміти</i> оперувати прийомами, методами й методологією забезпечення навчального процесу ЗВО.	лекція, семінар, самостійна робота	іспит	20%

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Контрольна робота з тем ЗМ1 (тест): РН 1.1, 1.3 – 10 балів/6 балів*.
2. Контрольна робота з тем ЗМ2 (тест): РН 1.2, 1.4 – 10 балів/6 балів.
3. Усна рецензія ЗМ 1: РН 2.6 – 4 бали/3 бали.
4. Презентація тем ЗМ2: РН 2.6 – 4 бали/3 бали.
5. Оцінювання роботи під час семінарських занять ЗМ1: РН 2.1-2.2 – 16 балів/9 балів.
6. Оцінювання роботи під час семінарських занять ЗМ2: РН 2.3-2.4 – 16 балів/9 балів.

* максимальний бал/ пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

- підсумкове оцінювання:

- форма оцінювання – іспит;
- максимальна кількість балів, які може отримати студент – 40;
- оцінюються такі результати навчання студента: вміння проводити професіограму викладача історії, вміння оперувати прийомами, методами й методологією забезпечення навчального процесу закладу вищої освіти;
- форма проведення іспит – письмова, види завдань – завдання, які потребують розгорнутих відповідей;
- мінімальний пороговий рівень екзаменаційної оцінки, за якої іспит вважається складеним – **24 бали**.

Необхідна умова допуску до іспит: студент не допускається до іспит, якщо під час семестру набрав **менше ніж 20 балів (критично-розрахунковий мінімум)**. **Рекомендований мінімум допуску до екзамену 36 балів.**

7.2 Організація оцінювання:

Контроль знань студента здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем двох змістових модулів (бали, отримані під час семінарів (усні опитування); бали, отримані за виконання усної рецензії та презентації; бали, отримані під час модульного контролю, а також бали, отримані під час складання підсумкового контролю (екзамену), а саме: за виконання запропонованих завдань.

Зміст курсу поділений на 2 змістових модулі. Кожний змістовий модуль включає в себе лекції, семінари, самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу. У змістовий модуль 1 (ЗМ1) входять теми 1-7, у змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 8-13.

Оцінка успішності знань студентів здійснюється в двох формах: семестрове оцінювання (контрольні роботи, усне опитування, усна рецензія і презентація) і підсумкове оцінювання (екзамен).

Загальна сума балів – 100 балів (із них, семестрове оцінювання – максимум 60 балів; підсумкове оцінювання (екзамен) – максимум 40 балів).

<i>Змістовий модуль 1</i>			<i>Змістовий модуль 2</i>			<i>Іспит</i>
Концептуальні засади освіти у вищій школі			Теорія та методика викладання історії у ЗВО			
31 заліковий бал (максимум)			29 залікових балів (максимум)			40 балів (максимум)
<i>Самостійна робота (усна рецензія)</i>	<i>Семінари</i>	<i>Модульний контроль</i>	<i>Самостійна робота (презентація)</i>	<i>Семінари</i>	<i>Модульний контроль</i>	
4 (максимум)	16 (максимум)	10 (максимум)	4 (максимум)	16 (максимум)	10 (максимум)	

Упродовж семестру оцінюється робота студента **під час кожного семінару** (доповідь, доповнення, участь у дискусії). Під час семінару студент має можливість отримати від 0,5 до 2 балів. Критеріями оцінювання відповіді студента під час семінару є:

- повнота розкриття питання 0,5 бала;
- логіка викладення 0,5 бала;
- використання основної і додаткової літератури 0,5 бала;
- аналітичні міркування, вміння робити висновки 0,5 бала.

Усна рецензія лекції заняття колеги-одногрупника оцінюється в діапазоні від 1 до 4 балів.

- прокоментовано основні складові елементи рецензованої лекції, проаналізовано усі структурні її елементи, висловлено особисте ставлення до мети і завдань навчальної лекції; дана узагальнена аргументована оцінка; зроблені ґрунтовні висновки; 4 бали
- прокоментовано основні складові елементи рецензованої лекції, дана узагальнена аргументована оцінка форм і методів викладу матеріалу; зроблені висновки; 3 бали
- поверхово прокоментовано основні положення рецензованої лекції, дана узагальнена оцінка повноти викладу матеріалу; 2 бали
- поверхово прокоментовано основні положення рецензованої лекції, без належної аргументації, власного бачення структури та змісту навчального матеріалу лекції. 1 бал

Презентація лекції на одну із запропонованих студентом тем, подається викладачеві впродовж ЗМ 2, але не пізніше останньої декади травня.

Критерії оцінки практичного завдання – презентації:

- Тема лекції – актуальна, містить усі структурні елементи навчального процесу, наявні мета і завдання, аналізуються основна і додаткова література та джерела, зроблені висновки, вдало підібраний матеріал візуальної презентації, робота оформлена відповідно вимогам до такого виду робіт . 4 бали
- Тема лекції – актуальна, структурована, аналізуються основна і додаткова література та джерела, зроблені висновки, підібраний матеріал візуальної презентації відповідає темі заняття, робота оформлена відповідно вимогам до такого виду робіт . 3 бали
- Тема лекції розкрита поверхово, відсутні окремі структурні елементи навчального процесу, мета і завдання, аналізується література, висновки не повні, підібраний матеріал візуальної презентації не повністю розкриває тему заняття. 2 бали
- Тема лекції розкрита поверхово, відсутні окремі структурні елементи навчального процесу, мета і завдання, аналіз літератури, відсутні або надто поверхові висновки, підібраний матеріал візуальної презентації не розкриває тему заняття. 1 бал

Після завершення відповідно Змістового модулю 1 і Змістового модулю 2 проводяться **контрольні роботи** у формі розгорнутих відповідей на запропоновані питання, зокрема Контрольна робота 1 (остання декада березня) і Контрольна робота 2 (остання декада травня). Завдання контрольної роботи має 2 запитання. Правильна відповідь за перше має 5 балів, за друге – 5. Максимальна кількість балів, яку студент може набрати за МК – 10 балів.

Критерії оцінювання першого питання:

- Відповідь повна, обґрунтована, подане власне бачення проблеми, наявні логічні висновки 5 балів
- Відповідь повна, подане власне бачення проблеми та зроблені ґрунтовні висновки, проте наявні окремі незначні помилки при викладі фактичного матеріалу 3-4 бали
- Відповідь фрагментарна, наявні суттєві помилки при викладі фактичного матеріалу, відсутня логіка викладу. 1-2 бали

Критерії оцінювання другого питання:

- повнота розкриття питання 2 бали;
- логіка викладення 1 бал;
- аналітичні міркування, вміння робити висновки 2 бали.

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі модульних контрольних робіт здійснюються у відповідності до «Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу» від 1 жовтня 2010 року.

Екзаменаційний білет містить два завдання, кожне з яких оцінюється 20 балами Критеріями оцінювання відповіді є:

- Відповідь повна, подане власне бачення проблеми, містить ґрунтовні висновки 19-20
- Відповідь повна, подане власне бачення проблеми та зроблені ґрунтовні висновки, проте наявні окремі незначні помилки при викладі фактичного матеріалу 16-18

Відповідь відображає знання фактичного матеріалу з питання	13-15
Відповідь демонструє знання фактичного матеріалу, але допущені окремі помилки	10-12
Відповідь фрагментарна, відображені лише окремі аспекти проблеми	7-9
Відповідь фрагментарна, наявні суттєві помилки при викладі фактичного матеріалу	4-6
Відповідь має значні помилки	1-3
Відповідь відсутня	0

Умовою допуску до іспиту є отримання студентом під час семестрового оцінювання не менше ніж 20 балів (**критично-розрахунковий мінімум**). При цьому обов'язковим є успішне складання модульних контрольних робіт. **Рекомендований мінімум** для допуску до екзамену – 36 балів.

При простому розрахунку отримаємо:

	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Екзамен	Підсумкова оцінка
Мінімум	18	18	24	60
Максимум	30	30	40	100

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та семінарських занять.

№	Назва теми	Лекції	Сем.	Сам. роб.
МОДУЛЬ 1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ОСВІТИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ				
1.	Вступ. Тема 1. Сутність методики викладання історії у вищих закладах освіти, як науки й навчальної дисципліни.	2		3
2.	Тема 2. Національна доктрина розвитку освіти.	1	2	4
3.	Тема 3. Стан і завдання вищої освіти України в контексті Болонського процесу.	2		4
4.	Тема 4. Організація навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців.	1	2	4
5.	Тема 5. Основні риси вузівської історичної освіти.		2	4
6.	Тема 6. Процес навчання історії та його закономірності.	1		4
7.	Тема 7. Структура історичних знань студентів.	1		3
8.	Самостійна робота (усна рецензія).			6
9.	Контрольна робота з тем ЗМ 1.		1	
МОДУЛЬ 2. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ІСТОРІЇ У ЗВО				
10.	Тема 8. Лекції, методика їх підготовки і проведення.	2		4
11.	Тема 9. Методика організації та проведення семінарських занять з історії у ЗВО.	2	2	4
12.	Тема 10. Факультативи, спецкурси і спецсемінари з історичних дисциплін. Індивідуальні та групові консультації.	2		4
13.	Тема 11. Організація навчальних і переддипломних практик.	1		4
14.	Тема 12. Самостійна навчально-пізнавальна діяльність студентів.		2	4
15.	Тема 13. Діагностика навчання історії.	1		4
16.	Самостійна робота (презентація лекції).			6
17.	Контрольна робота з тем ЗМ 2.		1	
ВСЬОГО ЗА СЕМЕСТР		16	12	62

Загальний обсяг *90 год.*, у тому числі:

лекції – *16 год.*; семінари – *12 год.*; самостійна робота – *62 год.*

9. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Закон України «Про вищу освіту» (Із змінами та доповненнями за 2017 р.). *Відомості Верховної Ради*. 2017. № 2. Ст. 25; № 7-8. Ст. 50; № 11. Ст. 104; № 17. Ст. 206; № 33. Ст. 360; № 38-39. Ст. 380.
2. *Вітвицька С.С.* Основи педагогіки вищої школи: підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 384 с.
3. *Гончарова Н.О.* Методика викладання історії у вищій школі: Навчальний посібник. Харків-Ізмаїл, 2009. 328 с.
4. *Горохівський П.І.* Вивчення курсу «Методика викладання історичних дисциплін у вищій школі»: Курс лекцій. Умань, 2013. 256 с.
5. *Гладуш В., Лисенко Г.* Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. Д., 2014. 416 с.
6. *Кузьмінський А.* Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. К.:Знання, 2005. 486 с.
7. *Нагаєв В.* Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 232 с.
8. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник / *Курлянд З.Н., Хмелюк Р.І., Семенова А.В.* та ін.; за ред. *З.Н. Курлянд.* 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2005. 399 с.
9. *Туркот Т.* Педагогіка вищої школи: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Кондор, 2011. 628 с.
10. *Шляхтун П.П.* Методика викладання соціально-гуманітарних дисциплін: Навчальний посібник. К., 2011. 224 с.

Додаткові:

1. Болонський процес: Нормативно-правові документи / Укл. *З.І. Тимошенко, І.Г. Оніщенко, А.М. Греков.* К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2004. 319 с.
2. Вища освіта в Україні: Навч. посібник / *В.Г. Кремень, С.М. Ніколаєнко, М.Ф. Степко* та ін. К., 2005. 327 с.
3. *Левітас Ф.Л., Салата О.О.* Методика викладання історії. Харків, 2006. 94 с.
4. *Желіба О.В.* Методика навчання історичних дисциплін у вищій школі: навчально-методичний посібник для магістрів. Ніжин, Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2013. 36 с.
5. *Жорнова О.* Організаційно-методичні засади викладання у вищій школі: Навчальний посібник. К., 2011. 128 с.
6. *Лисенко В., Зазимко Д., Кліх Л.* Валідні тести як метод контролю якості професійної підготовки фахівців у ВНЗ // Вища освіта України. 2012. № 2.
7. *Мороз Л.В.* Організаційно-педагогічні умови формування готовності викладачів до виховної роботи у вищих навчальних закладах (формувальний експеримент). *Проблеми освіти: Наук. збірник.* К., 2007. Вип. 53. С. 88-98.
8. *Ортинський В.* Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2009. 472 с.
9. *Семиченко В.А.* Психологія педагогічної діяльності: Навчальний посібник. К., 2004. 335 с.
10. *Фіцула М.М.* Вступ до педагогічної професії: Навчальний посібник для педагогічних вузів. Тернопіль, 2003. 352 с.